

Sermaye Piyasası Araçlarında Kaydileştirme

YATIRIMCI BİLGİLENDİRME KİTAPÇIKLARI

Bu kitapçığın tüm hakları
Sermaye Piyasası Kurulu'na aittir.
© 2022

UYARI

Bu kitapçık yatırımcıları (tasarruf sahiplerini)
bilgilendirmek amacıyla hazırlanmıştır.
Bu kitapçığındaki bilgilere dayanarak alınacak yatırım ya
da benzeri kararların sonuçlarından
Sermaye Piyasası Kurulu sorumlu tutulamaz.

İçindekiler

- Genel Bilgiler
- Kaydi Sistem nedir?
- Kaydi Sistem hangi avantajları sağlar?
- Kaydi Sisteme ne zaman geçilmiştir ve kaydileştirme süreci nasıldır?
- Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. (MKK) nedir?
- MKK üyeleri kimlerdir?
- Kaydi Sistemde Yatırımcı İşlemleri
- Hesap açılışı ve hesaplar üzerinde yapılacak işlemler
- Hesapların hareketsizleştirilmesi
- Yatırımcıların bilgilendirilmesi
- Genel kurul blokajı
- Yatırımcı blokajı
- Yatırımcılar için iki önemli nokta

Genel Bilgiler

Kaydi Sistem nedir?

Kaydi sistem; sermaye piyasası araçlarının (pay senedi, yatırım fonu katılma belgesi vb.) ve bu araçlara ilişkin hakların Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. (MKK) tarafından, elektronik ortamda, ihraççılar, yatırım kuruluşları ve hak sahipleri itibariyle izlendiği sistemdir.

Kaydi sistemde; sermaye piyasası araçları fiziki olarak bastırılmamakta, bunun yerine MKK tarafından kayden izlenmektedir.

Kaydi Sistem hangi avantajları sağlar?

- Sertifika basımı ve ihraç masrafından tasarruf,
- Personel, saklama ve sigorta maliyetlerinden tasarruf,
- İhraççılar için sağlıklı ve güvenilir ortaklık pay defteri bilgilerini edinme imkânı,
- Sermaye artırım ve temettü ödemeleri gibi ortaklık haklarının kullanımında kolaylık ve şirketle ortaklar arasındaki iletişimde zaman ve maliyet avantajı,
- Sıfır sahte/kayıp/çalınma riski,
- Uluslararası entegrasyonu kolaylaştırma,
- Uluslararası endüstri standardını sağlama.

Kaydi Sisteme ne zaman geçilmiştir ve kaydileştirme süreci nasıldır?

Ülkemizde kaydi sistem mülga 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na (2499 sayılı SPKn) 15.12.1999 tarih ve 4487 sayılı Kanun ile eklenen 10/A maddesi ile yasal çerçeveye oturtulmuş, Kurulumuzun 28.10.2005 tarih ve 43/1318 sayılı kararı ile İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören hisse senetleri 28.11.2005 tarihinden itibaren MKK sisteminde kayden izlenmeye başlanmıştır. Bu kapsamda, hisse senetlerinin kaydileştirilme tarihi olan 28.11.2005 tarihinden sonra yapılan tüm bedelli ve bedelsiz sermaye artırımlarında artık fiziki senet basımı ve teslimi yapılmamakta, sadece kaydi pay ihracı söz konusu olmaktadır.

Ayrıca, likit fonlar dışındaki yatırım fonu katılma belgelerinin kaydileştirme işlemleri 31.12.2005 tarihinde, likit fonların katılma belgelerinin kaydileştirme işlemleri ise 31.03.2006 tarihinde tamamlanmıştır. Özel sektör tahvilleri ve finansman bonolarının da kaydi sistemde ihracı mümkündür.

Diğer taraftan, 30.12.2012 tarih ve 28513 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren ve 2499 sayılı SPKn'nu yürürlükten kaldıran 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesini düzenleyen (Kanun) 13'üncü maddesi uyarınca, Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) kaydı tutulacak hakları, bu hakların bağlı olduğu sermaye piyasası araçlarını, türleri ve ihraççıları itibariyle belirleme yetkisine sahiptir. Kaydileştirilmesine karar verilen sermaye piyasası araçlarının Kurulca belirlenen esaslar çerçevesinde teslimi zorunludur ve teslim edilen sermaye piyasası araçları kendiliğinden hükümsüz hâle gelir. Teslim edilmeyen sermaye piyasası araçları ise kaydileştirilme kararından sonra borsada işlem göremez, aracı kurumlarca bu sermaye piyasası araçlarının alım satımına aracılık edilemez.

Ek olarak, bu maddenin devamında yer alan "...ve katılma belgelerinin geri alımı yapılamaz. Kayden izlenmeye başladığı tarihi izleyen yedinci yılın sonuna kadar teslim edilmeyen sermaye piyasası araçları YTM'ye intikal eder. Bunların üzerindeki sınırlı aynı haklar kendiliğinden sona ermiş sayılır. Bunlar YTM'nin hesabına geçmesinden itibaren

üç ay içinde satılır.” düzenlemesinin ise Anayasa Mahkemesi’nin 12.11.2015 tarih ve 29530 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 22.10.2015 tarih ve E.2015/29, K.2015/95 sayılı kararıyla, Anayasa’nın 13 üncü ve 35 inci maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline karar verilmiştir.

Anılan iptal kararının gereğinin yerine getirilmesine ilişkin Sermaye Piyasası Kurulu’nca yapılan değerlendirme devam etmekte olup, Yatırımcı Tazmin Merkezi’nin internet sitesi ve diğer yollarla gerekli duyurular yapılacaktır. Yatırımcılar tarafından konuya ilişkin yapılacak duyuru ve ilanların takip edilmesi uygun olacaktır.

Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. (MKK) nedir?

Kanun’un 13’üncü maddesi ile kaydi sermaye piyasası araçlarına ilişkin hakların MKK tarafından izleneceği 81 inci maddesinde ise sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesine ilişkin işlemleri gerçekleştirmek, kaydileştirilen bu araçları ve bunlara bağlı hakları, elektronik ortamda, üyeler ve hak sahipleri itibarıyla kayden izlemek, bu araçların merkezî saklamasını yapmak üzere kurulmuş, özel hukuk tüzel kişiliğini haiz anonim şirket olduğu hükmüne bağlanmıştır. ”

“Merkezi Kayıt Kuruluşu’nun Kuruluş, Faaliyet, Çalışma ve Denetim Esasları Hakkında Yönetmelik”te MKK’nın bir anonim şirket olması öngörülmüş ve SPK tarafından hazırlanan ana sözleşmenin, 21.9.2001 tarihinde Ticaret Siciline tescil edilmesi ile MKK kurulmuştur. Kurucuları Borsa İstanbul A.Ş., İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. ve Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği’dir.

MKK üyeleri kimlerdir?

İhraççılar, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu uyarınca faaliyet gösteren yatırım kuruluşları, merkezi takas kuruluşları ile MKK tarafından önerilen ve SPK tarafından kabul edilen diğer kuruluşlar MKK’ya üye olabilmektedir. Bu kapsamda yabancı merkezi saklama kuruluşları ile portföy yönetim şirketleri de MKK’ya üye olarak kabul edilmektedir. Ayrıca Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’na, talebi üzerine özel üyelik statüsü verilmiştir.

Kaydi Sistemde Yatırımcı İşlemleri

Hesap açılışı ve hesaplar üzerinde yapılacak işlemler

MKK'da işlemler kural olarak üyeler aracılığıyla yapılmaktadır; ancak sermaye piyasası araçlarına ilişkin kayıtlar MKK nezdinde Merkezi Kaydi Sistem'de (MKS) hak sahibi bazında tutulmaktadır.

Yatırımcı MKK üyesi aracılığıyla ilk kez işlem yaptığında, MKK her yatırımcıya özel bir sicil numarası oluşturmakta ve aynı yatırımcının farklı kurumlardaki hesaplarına ilişkin bilgileri tek bir sicil numarasıyla bir araya getirmektedir.

Yatırımcıların doğrudan MKK'da hesap açtırma ve işlem yapma imkânı bulunmamaktadır. Yatırımcılar alım satım, virman vb. işlemleri için talimatlarını MKK üyelerinden tercih ettiklerine verebilirler.

Hesapların hareketsizleştirilmesi

MKK'ya müşteri kimlik bilgilerinin iletilmesinden sicil verilmesi aşamasına kadar geçen süre zarfında, vergi kimlik numarası ve MERNİS (Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi) bilgilerinin teyidinde karşılaşılabilecek durumlar veya geçen sürenin uzunluğu nedeniyle hesaplar hareketsizleştirilebilecektir.

Hareketsizleştirme, ilgili hesaba giriş ve çıkış işlemlerinin engellenmesidir. Hareketsizleştirilen hesaplar ancak kimlik bilgilerinin MKK'ya iletilmesi üzerine işleme açılabilir.

Yatırımcıların bilgilendirilmesi

Bilgilendirme, telefon ve internet aracılığıyla yatırımcılara sunulan hizmetler kapsamında portföydeki menkul kıymetler ve hesap hareketlerine ilişkin bilgilerin raporlanması, e-posta iletilmesi ve/veya kısa mesaj gönderilmesi hizmetidir.

Yatırımcıların kendilerine verilen sicil ve şifre bilgilerini kullanarak Alo-MKK, MKK-Web, Çağrı Merkezi ve SMS seçeneklerinden birisi ile hesapları üzerinde yatırımcı blokaj uygulamaları, genel kurul toplantılarına yönelik blokaj koymaları veya hesaplarına ilişkin bilgi almaları mümkündür. (Bu kitapçığın sonunda MKK'ya erişim bilgileri verilmiştir.)

MKK tarafından oluşturulan e-YÖNET portalında ortaklar ile ihraççı şirketler arasında internet, e-posta ve mobil iletişim tabanlı sürekli ve standart bilgi alışverişi sağlamaya yönelik hizmetler sunulmaktadır.

Ayrıca, E-CAS yatırımcı uyarı sistemi ile yatırımcılar geçerli bir e-posta adresi aracılığıyla e-YÖNET Portalı üzerinden e-CAS sistemine kayıt olmalarıyla, hesaplarından herhangi bir menkul kıymet çıkış hareketinde anında SMS veya e-posta ile haberdar olma imkânına sahiptir.

Yatırımcı hesapları üzerinde belirtilen blokaj işlemleri dışında işlem yapma yetkisi sadece üyelere tanınmış bir yetki olup, yatırımcılar blokaj işlemi dışında kendi hesapları üzerinde doğrudan herhangi bir işlem gerçekleştiremez.

Yatırımcı blokajı

Yatırımcılar kendi hesaplarında, bilgileri dışındaki işlemleri kısıtlamak amacı ile yukarıdaki seçeneklerden birisini kullanarak MKK'ya ulaşım blokaj işlemi yapabilirler.

Yatırımcılar gün içinde herhangi bir saatte blokaj işlemine ilişkin talimatlarını yukarıda belirtilen erişim seçeneklerinden herhangi birisini kullanarak MKK'ya iletebilirler. Ancak, kıymetlerin blokaj hesabına aktarımının hafta içi 22:00 - 08:00 saatleri arasında yapılması esas olup hafta sonu ise saat sınırlaması olmaksızın gerçekleştirilebilmektedir. Bu saatlerde meydana gelebilecek değişiklikler MKK tarafından web sitesinde ve diğer araçlarla duyurulacaktır.

Blokaj, yine yukarıda belirtilen erişim seçeneklerinden herhangi birisi kullanılarak yatırımcı tarafından çözülebilir. İstenmesi halinde yatırımcıların ileri valörlü blokaj çözme talimatı iletmeleri de mümkündür.

Genel kurul blokajı

Genel kurul blokajı yöntemi ile ihraççı şirket genel kurul toplantılarına, yatırımcıların katılımının kolay bir şekilde sağlanması ve ihraççıya en sağlıklı ortaklık bilgilerinin iletilmesi amaçlanmaktadır.

İhraççı şirket, genel kurul tarihini, yerini ve blokaja ilişkin bilgileri MKK'ya bildirir. İhraççıların bildirdiği tüm genel kurul bilgileri MKK tarafından yatırımcılara çeşitli yollarla raporlanır. Yatırımcılar genel kurula katılım taleplerini yukarıdaki seçeneklerden birisini kullanarak MKK'ya iletebilirler. Yatırımcılara blokajın konulmasından sonra faks, elektronik posta veya SMS aracılığı ile raporlama yapılması mümkündür. Konulan blokajlar ihraççı tarafından bildirilen tarih ve saatte MKK tarafından otomatik olarak çözülür.

Hesap açılışında isminin ihraççıya bildirilmemesi seçeneğini seçmiş olan yatırımcı, genel kurul blokajı yaptırmışsa, ismi söz konusu genel kurul için bildirilebilir hale gelir.

Yatırımcılar için iki önemli nokta

Sistemin sağlıklı işleyişi bakımından,

- yatırımcıların hesaplarını yakından izlemeleri ve
- blokaj koyma imkânlarından mümkün olduğunca

yararlanmaları önem arz etmektedir.

SERMAVE PİYASASI KURULU İLE İLİŞKİLİ KURULUŞLARIN İLETİŞİM BİLGİLERİ

Borsa İstanbul (BİST)

Web Adresi: <http://www.borsaistanbul.com/>
Adres: Reşitpaşa Mahallesi, Borsa İstanbul Caddesi, No:4
34467 Sarıyer / İstanbul
Tel: (0212)298 21 00
Faks: (0212)298 25 00

Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. (MKK)

Web Adresi: <http://www.mkk.com.tr/>
Adres: Reşitpaşa Mahallesi, Borsa İstanbul Caddesi, No:4
34467 Sarıyer / İstanbul
Tel: (0212)334 57 00
Faks: (0212) 334 57 57

Yatırımcı Tazmin Merkezi (YTM)

Web Adresi: www.ytm.gov.tr
Adres: Mustafa Kemal Mahallesi,
Dumlupınar Bulvarı (Eskişehir Yolu)
No:156 06530 Çankaya- ANKARA
Tel: (0312) 292 90 45
Faks: (0312) 292 90 46

Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği (TSPB)

Web Adresi: <http://www.tspb.org.tr/>
Adres: Büyükdere Cad. No: 173
1. Levent Plaza A Blok Kat:4 34394
Levent-İSTANBUL
Tel: (0212) 280 85 67
Faks: (0212)280 85 89

Borsaya Kote Ortaklık Yöneticileri Derneği (KOTEDER)

Web Adresi: <http://www.koteder.org.tr/>
Adres: Windowist Tower. Eski Büyükdere Caddesi.
No: 26 Kat: 14 Maslak / İSTANBUL
Tel: (0212) 999 37 76
Faks: (0212) 999 37 74

Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği (TKYD)

Web Adresi: <http://www.tkyd.org/>
Adres: Yıldızposta Cad. Dedeman İşhanı
No:48 Kat:7 34349 Esentepe-İ STANBUL
Tel: (0212) 347 62 73
Faks: (0212) 347 62 76

İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. (Takasbank A.Ş.)

Web Adresi: <http://www.takasbank.com.tr>
Adres: Reşitpaşa Mahallesi, Borsa İstanbul Caddesi, No:4
34467 Sarıyer / İstanbul
Tel: (0212)315 25 25
Faks: (0212) 315 25 26

Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı Derneği (GYODER)

Web Adresi: <http://www.gyoder.org.tr/>
Adres: Cumhuriyet Caddesi Pegasus Evi No: 48 Zemin
Kat C Harbiye/ İstanbul
Tel: (0212) 282 53 65 - (0212) 325 28 25
Faks: (0212)282 53 93

Türkiye Kurumsal Yatırımcı Yöneticileri Derneği (TKYD)

Web Adresi: <http://www.tkyd.org.tr/>
Adres: İş Kuleleri Kule-2 Kat:8 34330 4.
Levent-İSTANBUL
Tel: (0212)279 03 99
Fax: (0212) 279 07 44

Yatırımcı İlişkileri Derneği (TÜYİD)

Web Adresi: www.tuyid.org.tr
Adresi: Esentepe Mah. Ecza Sk.
Pol Center Çarşı Apt. Nart Business Center
No: 4 Kat:-2 Levent-Şişli / İstanbul
Tel: 0 (212) 970 21 68
Faks: 0 (212) 284 69 99
E-posta: info@tuyid.org

SERMAYE PİYASASI KURULU (SPK)

ANKARA

 Mustafa Kemal Mahallesi, Dumlupınar Bulvarı (Eskişehir Yolu)
No:156 06530 Çankaya

 +90 312 292 90 90

 +90 312 292 90 00

İSTANBUL

 Harbiye Mah. Asker Ocağı Cad. No:6 Süzer Plaza 34367 Şişli

 +90 (212) 334 55 00

 +90 (212) 334 56 00

www.spk.gov.tr
www.cmb.gov.tr